

طرح شبهه:

شیعیان ادعا می‌کنند که خلیفه اول و دوم به خانه فاطمه (رضی الله عنها) حمله کرده‌اند؛ در حالی که همه می‌دانیم علی رضی الله عنه چند تن از فرزندان خود را به نام‌های خلفا - همان‌هایی که ادعا می‌شود قاتل فاطمه بوده‌اند - نام گذاری کرده است. این نشان می‌دهد که خلفا از این تهمت‌ها بری هستند. آیا کسی نام فرزندان را از نام قاتل زنش می‌گذارد؟

نقد و بررسی:

پاسخ اجمالی:

نام گذاری به نام ابوبکر:

اولاً: اگر قرار بود که امیر مؤمنان علیه السلام نام فرزندش را ابوبکر بگذارد، از نام اصلی او (عبد الکعبه، عتیق، عبد الله و... با اختلافی که وجود دارد) انتخاب می‌کرد نه از کنیه او؛

ثانیا: ابوبکر کنیه فرزند علی علیه السلام بوده و انتخاب کنیه برای افراد در انحصار پدر فرزند نمی‌باشد؛ بلکه خود شخص با توجه به وقایعی که در زندگی‌اش اتفاق می‌افتاد کنیه‌اش را انتخاب می‌کرد.

ثالثاً: بنا بر قولی، نام این فرزند را امیر مؤمنان علیه السلام، عبد الله گذارد که در کربلا سنّش ۲۵ سال بوده است.

ابو الفرج اصفهانی می‌نویسد:

قتل عبد الله بن علي بن أبي طالب، وهو ابن خمس وعشرين سنة ولا عقب له.
عبد الله بن علي ۲۵ ساله بود که در کربلا به شهادت رسید.
الاصفهاني، أبو الفرج علي بن الحسين (متوفاي ۳۵۶)، مقاتل الطالبين، ج ۱، ص ۲۲.

بنا بر این سال ولادت عبد الله در اوائل خلافت حضرت علی علیه السلام بوده که حضرت در آن دوره تندترین انتقادها را از خلفای پیشین داشته است.

نام گذاری به نام عمر:

اولاً: یکی از عادات عمر تغییر نام افراد بود و بر اساس اظهار مورخان شخص عمر این نام را بر او گذارد و به این نام نیز معروف شد.

بلاذری در انساب الأشراف می‌نویسد:

وكان عمر بن الخطاب سمّي عمر بن عليّ بإسمه.
عمر بن خطاب، فرزند علی را از نام خویش، «عمر» نام‌گذاری کرد.
البلاذري، أحمد بن يحيى بن جابر (متوفاي ۲۷۹هـ)، انساب الأشراف، ج ۱، ص ۳۹۷.

ذهبی در سیر اعلام النبلاء می‌نویسد:

ومولده في أيام عمر. فعمر سماه باسمه.

در زمان عمر متولد شد و عمر، نام خودش را برای وی انتخاب کرد.
الذهبي، شمس الدين محمد بن أحمد بن عثمان، (متوفاي ۷۴۸هـ)، سير أعلام النبلاء، ج ۴، ص ۱۳۴، تحقيق:
شعيب الأرنؤوط، محمد نعيم العرقسوسي، ناشر: مؤسسة الرسالة - بيروت، الطبعة: التاسعة، ۱۴۱۳هـ.

عمر بن الخطاب، اسم افراد دیگری را نیز در تاریخ تغییر داده است که ما فقط به سه مورد اشاره می‌کنیم:

۱. ابراهیم بن الحارث بن عبد الرحمن.

عبد الرحمن بن الحارث... کان أبوه سماه إبراهيم فغير عمر اسمه. پدرش اسم او را ابراهیم گذاشته بود؛ ولی عمر آن را تغییر داد و عبد الرحمن گذاشت. العسقلاني الشافعي، أحمد بن علي بن حجر أبو الفضل (متوفاي ۸۵۲هـ)، الإصابة في تمييز الصحابة، ج ۵، ص ۲۹، تحقيق: علي محمد البجاوي، ناشر: دار الجيل - بيروت، الطبعة: الأولى، ۱۴۱۲ - ۱۹۹۳.

۲. الأجدع أبي مسروق بن عبد الرحمن.

الأجدع بن مالك بن أمية الهمداني الوداعي... فسماه عمر عبد الرحمن. عمر بن الخطاب، اسم اجدع بن مالك را تغییر داد و عبد الرحمن گذاشت. العسقلاني الشافعي، أحمد بن علي بن حجر أبو الفضل (متوفاي ۸۵۲هـ)، الإصابة في تمييز الصحابة، ج ۱، ص ۱۸۶، رقم: ۴۳۵، تحقيق: علي محمد البجاوي، ناشر: دار الجيل - بيروت، الطبعة: الأولى، ۱۴۱۲ - ۱۹۹۳.

۴ ثعلبة بن سعد بن معلي:

وكان إسم المعلى ثعلبة، فسماه عمر بن الخطاب المعلى. نام معلي، ثعلبه که عمر آن را تغییر داد و معلي گذاشت. الصحاري العوتبي، أبو المنذر سلمة بن مسلم بن إبراهيم (متوفاي: ۵۱۱هـ)، الأنساب، ج ۱، ص ۲۵۰.

ثانياً: ابن حجر در کتاب الاصابة، باب «ذكر من اسمه عمر»، بیست و يك نفر از صحابه را نام می‌برد که اسمشان عمر بوده است.

۱. عمر بن الحكم السلمي؛ ۲. عمر بن الحكم البهزي؛ ۳. عمر بن سعد ابوكبشة الأنماري؛ ۴. عمر بن سعيد بن مالك؛ ۵. عمر بن سفيان بن عبد الأسد؛ ۶. عمر بن ابوسلمة بن عبد الأسد؛ ۷. عمر بن عكرمة بن ابوجهل؛ ۸. عمر بن عمرو الليثي؛ ۹. عمر بن عمير بن عدي؛ ۱۰. عمر بن عمير غير منسوب؛ ۱۱. عمر بن عوف النخعي؛ ۱۲. عمر بن لاحق؛ ۱۳. عمر بن مالك؛ ۱۴. عمر بن معاوية الغاضري؛ ۱۵. عمر بن وهب الثقفي؛ ۱۶. عمر بن يزيد الكعبي؛ ۱۷. عمر الأسلمي؛ ۱۸. عمر الجمعي؛ ۱۹. عمر الخثعمي؛ ۲۰. عمر اليماني. ۲۱. عمر بن الخطاب.

العسقلاني، أحمد بن علي بن حجر أبو الفضل الشافعي، الإصابة في تمييز الصحابة، ج ۴، ص ۵۸۷ - ۵۹۷، تحقيق: علي محمد البجاوي، ناشر: دار الجيل - بيروت، الطبعة: الأولى، ۱۴۱۲ - ۱۹۹۳.

آیا این نام گذاری‌ها همه به خاطر علاقه به خلیفه دوم بوده؟!.

نام گذاری به نام عثمان:

اولاً: نام گذاری به عثمان، نه به جهت همنامی با خلیفه سوم و یا علاقه به او است؛ بلکه همانگونه که امام علیه السلام فرموده، به خاطر علاقه به عثمان بن مظعون این نام را انتخاب کرده است.

إنما سمّيته بإسم أخي عثمان بن مظعون. فرزندم را به نام برادرم عثمان بن مظعون نامیدم. الاصفهاني، أبو الفرج علي بن الحسين (متوفاي ۳۵۶)، مقاتل الطالبين، ج ۱، ص ۲۳.

ثانياً: ابن حجر عسقلانی بیست و شش نفر از صحابه را ذکر می‌کند که نامشان عثمان بوده است، آیا می‌شود گفت: همه این نام گذاری‌ها چه پیش و چه پس از خلیفه سوم به خاطر او بوده است

۱. عثمان بن ابوجهم الأسلمي؛ ۲. عثمان بن حكيم بن ابوالأوقص؛ ۳. عثمان بن حميد بن زهير بن الحارث؛ ۴. عثمان بن حنيف بالمهملة؛ ۵. عثمان بن ربيعة بن أهبان؛ ۶. عثمان بن ربيعة الثقفي؛ ۷. عثمان بن سعيد بن أحمر؛ ۸. عثمان بن شماس بن الشريد؛ ۹. عثمان بن طلحة بن ابوظحمة؛ ۱۰. عثمان بن ابوالعاص؛ ۱۱. عثمان بن عمرو؛ ۱۲. عثمان بن عامر بن معتب؛ ۱۳. عثمان بن عبد غنم؛ ۱۴. عثمان بن عبيد الله بن عثمان؛ ۱۵. عثمان بن عثمان بن الشريد؛ ۱۶. عثمان بن عثمان الثقفي؛ ۱۷. عثمان بن عمرو بن رفاعة؛ ۱۸. عثمان بن عمرو الأنصاري؛ ۱۹. عثمان بن عمرو بن الجموح؛ ۲۰. عثمان بن قيس بن ابوالعاص؛ ۲۱. عثمان بن مطعون؛ ۲۲. عثمان بن معاذ بن عثمان؛ ۲۳. عثمان بن نوفل زعم؛ ۲۴. عثمان بن وهب المخزومي؛ ۲۵. عثمان الجهني؛ ۲۶. عثمان بن عفان.

العسقلاني، أحمد بن علي بن حجر أبو الفضل الشافعي، الإصابة في تمييز الصحابة، ج ۴، ص ۴۴۷ - ۴۶۳، تحقيق: علي محمد الجاوي، ناشر: دار الجيل - بيروت، الطبعة: الأولى، ۱۴۱۲ - ۱۹۹۲.

پاسخ هاي تفصيلي

۱. هيچ اسمی (غير از نامهای خداوند باری تعالی) انحصاری نیست که مختص يك نفر باشد؛ بلکه گاهی يك اسم برای افراد زیادی انتخاب می‌شد که با همان نام هم شناخته می‌شدند و هيچ محدودیتی در این زمینه در بین اقوام و ملل وجود نداشته است؛ بنابراین، نامهایی از قبیل ابوبکر و عمر و عثمان از نامهای مرسوم بوده است که بسیاری از مردم زمان پیامبر و یاران واصحاب آن حضرت، و نیز یاران و دوستان و اصحاب امامان شیعه به همین نامها معروف و مشهور بوده‌اند، مانند:

ابوبکر حزمي، ابوبکر بن ابوسمّاک، ابوبکر عیاش و ابوبکر بن محمد از اصحاب امام باقر و صادق علیهما السلام.

عمر بن عبد الله ثقفي، عمر بن قيس، عمر بن معمر از اصحاب امام باقر علیه السلام. و عمر بن أبان، عمر بن أبان کلبی، عمر بن ابوحفص، عمر بن ابوشعبه! عمر بن اذينة، عمر بن براء، عمر بن حفص، عمر بن حنظلة، عمر بن سلمة و... از اصحاب امام صادق علیه السلام.

عثمان اعمی بصری، عثمان جبلة و عثمان بن زیاد از اصحاب امام باقر علیه السلام، و عثمان اصبهانی، عثمان بن یزید، عثمان نوا، از اصحاب امام صادق علیه السلام.

۲. شکی نیست که شیعیان از یزید بن معاویه و اعمال زشت او تنفر شدیدی داشته و دارند؛ ولی در عین حال می‌بینیم که در بین شیعیان و اصحاب ائمه علیهم السلام کسانی بوده‌اند که نام شان یزید بوده است؛ مانند:

یزید بن حاتم از اصحاب امام سجاد علیه السلام. یزید بن عبد الملك، یزید صائغ، یزید کناسی از اصحاب امام باقر علیه السلام؛ یزید الشعر، یزید بن خلیفة، یزید بن خلیل، یزید بن عمر بن طلحة، یزید بن فرقد، یزید مولی حکم از اصحاب امام صادق علیه السلام.

حتی یکی از اصحاب امام صادق علیه السلام، نامش شمر بن یزید بوده است.

الأردبيلي الغروي، محمد بن علي (متوفای ۱۱۰۱هـ)، جامع الرواة وإزاحة الاشتباهات عن الطرق والاسناد، ج ۱ ص ۴۰۲، ناشر: مكتبة المحمدي.

آیا این نام گذاریها می‌تواند دلیل بر محبوبیت یزید بن معاویه نزد ائمه و شیعیان آنان باشد؟

۳. نامگذاری فرزندان روی علاقه پدر و مادر به افراد و شخصیت‌ها صورت نمی‌گرفت و گر نه باید همه مسلمانان، نام فرزندان خود را به نام رسول اکرم صلی الله علیه وآله نامگذاری می‌کردند.

اگر نامگذاری به خاطر ابراز محبت به شخصیت‌ها بود، چرا خلیفه دوم به سراسر ممالک اسلامی بخشنامه کرد که کسی حق ندارد فرزندش را به نام رسول خدا صلی الله علیه وآله نامگذاری کند؟

ابن بطال و ابن حجر در شرحشان بر صحیح بخاری می‌نویسند:

كتب عمر إلى أهل الكوفة الا تسموا أحداً باسم نبي.
ابن بطال البكري القرطبي، أبو الحسن علي بن خلف بن عبد الملك (متوفاي ۴۴۹هـ)، شرح صحیح البخاری، ج ۹، ص ۳۴۴، تحقیق: أبو تمیم یاسر بن ابراهیم، ناشر: مكتبة الرشد - السعودية / الرياض، الطبعة: الثانية، ۱۴۲۳هـ - ۲۰۰۳م.
العسقلاني الشافعي، أحمد بن علي بن حجر أبو الفضل (متوفاي ۸۵۲هـ)، فتح الباري شرح صحیح البخاری، ج ۱۰، ص ۵۷۲، تحقیق: محب الدين الخطيب، ناشر: دار المعرفة - بيروت.

عینی در عمدة القاری می‌نویسد:

وكان عمر رضي الله تعالى عنه كتب إلى أهل الكوفة لا تسموا أحدا باسم نبي وأمر جماعة بالمدينة بتغيير أسماء أبنائهم المسمين بمحمد حتى ذكر له جماعة من الصحابة أنه أذن لهم في ذلك فتركهم.

العيني، بدر الدين محمود بن أحمد (متوفاي ۸۵۵هـ)، عمدة القاري شرح صحیح البخاری، ج ۱۵، ص ۳۹، ناشر: دار إحياء التراث العربي - بيروت.

۴. نام یکی از صحابه «عمر بن ابوسلمة قرشي» است که پسر خوانده رسول اکرم صلی الله علیه وآله از امسلمه بوده است، از کجا این نام گذاری به خاطر علاقه حضرت امیر علیه السلام به این پسر خوانده پیامبر گرامی صلی الله علیه وآله نبوده است؟

۵. بنا به نقل شیخ مفید نام یکی از فرزندان امام مجتبی علیه السلام عمرو بوده است، آیا می‌شود گفت: که این نامگذاری به خاطر همنامی با اسم عمرو بن عبدود و یا عمرو بن هشام (ابوجهل) بوده است؟

الشيخ المفيد، محمد بن محمد بن النعمان ابن المعلم أبي عبد الله العكبري، البغدادي (متوفاي ۴۱۳هـ)، الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد، ج ۲، ص ۲۰، باب ذكر ولد الحسن بن علي عليهما، تحقيق: مؤسسة آل البيت عليهم السلام لتحقيق التراث، ناشر: دار المفيد للطباعة والنشر والتوزيع - بيروت - لبنان، الطبعة: الثانية، ۱۴۱۴هـ - ۱۹۹۳م.

۶. با توجه به آن چه که در صحیح مسلم از قول عمر بن خطاب آمده است، نظر حضرت امیر علیه السلام نسبت به ابوبکر و عمر این بود که آنان **دروغگو، گنهکار، فریبکار و خائن** بوده‌اند، وی خطاب به علی علیه السلام و عباس می‌گوید:

فَلَمَّا تُوَفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- قَالَ أَبُو بَكْرٍ **أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ** -صلى الله عليه وسلم- فَجِئْتُمَا تَطْلُبُ مِيرَاتِكَ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ وَيَطْلُبُ هَذَا مِيرَاتِ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- « مَا نُورِثُ مَا تَرَكَنَا صَدَقَةٌ ». **فَرَأَيْتُمَاهُ كَاذِبًا أَيْمًا غَادِرًا خَائِنًا وَاللَّهِ يَعْلَمُ إِنَّهُ لَصَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تُوَفِّيَ أَبُو بَكْرٍ وَأَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- وَوَلِيُّ أَبِي بَكْرٍ فَرَأَيْتُمَانِي كَاذِبًا أَيْمًا غَادِرًا خَائِنًا.**

پس از وفات رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) ابوبکر گفت: من جانشین رسول خدا هستم، شما دو نفر (عباس و علی) آمدید و تو ای عباس میراث برادر زاده‌ات را درخواست کردی و تو ای علی میراث فاطمه دختر پیامبر را.

ابوبکر گفت: رسول خدا فرموده است: ما چیزی به ارث نمی‌گذاریم، آنچه می‌ماند صدقه است و شما او را دروغگو، گناهکار، حيله‌گر و خیانت‌کار معرفی کردید و حال آن که خدا می‌داند که ابوبکر راستگو، دین دار و پیرو حق بود.

پس از مرگ ابوبکر، من جانشین پیامبر و ابوبکر شدم و باز شما دو نفر مرا خائن، دروغگو حيله‌گر و گناهکار خواندید.

النيسابوري، مسلم بن الحجاج أبو الحسين القشيري (متوفاي ۲۶۱هـ)، صحیح مسلم، ج ۳، ص ۱۳۷۸، ح ۱۷۵۷، كتاب الجهاد والسير، باب حكم الفيء، تحقيق: محمد فؤاد عبد الباقي، ناشر: دار إحياء التراث العربي - بيروت.

و در روایتی که در صحیح بخاری وجود دارد، امیر مؤمنان علیه السلام، ابوبکر را «استبدادگر» می‌داند:

وَلَكِنَّكَ اسْتَبَدَدْتَ عَلَيْنَا يَا أَمْرُ وَكُنَّا نَرَى لِقَرَاتِنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَصِيبًا.
تو به زور بر ما مسلط شدی، و ما بخاطر نزدیک بودن به رسول اکرم (ص) خود را سزاوار تر به خلافت می‌دیدیم.

البخاری الجعفی، محمد بن إسماعیل أبو عبدالله (متوفای ۲۵۶هـ)، صحیح البخاری ج ۴، ص ۱۵۴۹، ح ۳۹۹۸، کتاب المغازی، باب غزوة خیبر، تحقیق: د. مصطفی دیب البغا، ناشر: دار ابن کثیر، الیمامة - بیروت، الطبعة: الثالثة، ۱۴۰۷هـ - ۱۹۸۷م.

و در روایت دیگری خود شیخین نقل کرده‌اند که امیر مؤمنان علیه السلام حتی دوست نداشت، چهر عمر را ببیند:

فَأَرْسَلَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ أَتِنَا وَلَا يَأْتِنَا أَحَدٌ مَعَكَ كَرَاهِيَةً لِمَحْضَرِ عُمَرَ.
البخاری الجعفی، محمد بن إسماعیل أبو عبدالله (متوفای ۲۵۶هـ)، صحیح البخاری ج ۴، ص ۱۵۴۹، ح ۳۹۹۸، کتاب المغازی، باب غزوة خیبر، تحقیق: د. مصطفی دیب البغا، ناشر: دار ابن کثیر، الیمامة - بیروت، الطبعة: الثالثة، ۱۴۰۷هـ - ۱۹۸۷م.

آیا با توجه به این موضعگیری‌های تند امیر مؤمنان علیه السلام در برابر خلفا، می‌شود ادعا کرد که حضرت به خاطر علاقه به خلفاء اسم فرزندان خود را همنام آنان قرار داده است؟

۷. اهل سنت ادعا می‌کنند که این نامگذاری‌ها همگی به خاطر روابط خوب امام علی علیه السلام با خلفا بوده است. اگر چنین است، چرا خلفاء نام حسن و حسین را که فرزندان رسول خدا صلی الله علیه وآله نیز بوده‌اند، برای فرزندان خویش انتخاب نکرده‌اند؟

آیا دوستی می‌تواند یک طرفه باشد؟

نتیجه:

نامگذاری فرزندان امیر مؤمنان علیه السلام به نام‌های خلفا، خدمتی به حسن روابط میان امیر مؤمنان و خلفا نمی‌کند و از آن نمی‌توان برای انکار شهادت حضرت زهرا سلام الله علیها استفاده کرد.

www.Alamdar.Blogfa.com